

РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ
ACCOUNTING AND TAXATION OF DIVIDENDS

УДК 657

Брадул О.М.

д.е.н., професор,
професор кафедри обліку,
оподаткування, публічного управління
та адміністрування,
Криворізький національний університет
Шепелюк В.А.
к.е.н., доцент кафедри національної
економіки та фінансів
Університет економіки та права «КРОК»

У статті розглянуто підходи до визначення терміну «дивіденди» в українському законодавстві. Виявлено особливості виплати дивідендів різними господарськими товариствами, відображення у бухгалтерському обліку нарахування дивідендів та питання пов'язаних з оподаткуванням дивідендів.

Ключові слова: акція, бухгалтерський облік, дивіденди, доходи, корпоративні права, міжнародні стандарти, оподаткування, прибуток, фізичні особи, юридичні особи.

В статье рассмотрены подходы к определению термина «дивиденды» в украинском законодательстве. Выявлены особенности выплаты дивидендов различными хозяйственными обществами, отражение

в бухгалтерском учете начисления дивидендов и вопрос связанных с налогообложением дивидендов.

Ключевые слова: акция, бухгалтерский учет, дивиденды, доходы, корпоративные права, международные стандарты, налогообложение, прибыль, физические лица, юридические лица.

The article considers approaches to the definition of the term "dividends" in the Ukrainian legislation. Features of dividend payments by various business societies, the reflection in the accounting of accrued dividends, and the issue related to taxation of dividends are revealed.

Key words: promotion, accounting, dividends, income, corporate law, international standards, taxation, profit, individuals, legal entities.

Постановка проблеми. Сучасний стан процесу приватизації та корпоратизації підприємств, функціонування ринку цінних паперів, а також вихід на міжнародні ринки та зростання конкуренції між суб'єктами господарювання поширює таку форму доходів підприємств і громадян, як дивіденди.

Сьогодні до проблемних питань слід віднести питання нарахування, розподілу, виплати та оподаткування дивідендів учасникам різних організаційно-правових форм в умовах дії Податкового кодексу України. Дивіденди являють собою грошовий дохід акціонерів та інвесторів, при цьому ефективна система нарахування й оподаткування дивідендів повинна розумно сполучати фіскальну, регулюючу й контрольну функції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних питань нарахування дивідендів та їх оподаткування займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: Є. Бріггем, Ф. Бутинець, А. Даниленко, М. Міллер, Ф. Модільяні, О. Коблянська, Н. Орлова, Н. Харченко, В. Баліцька та ін. Разом із тим прийняття Податкового кодексу України та внесення до нього змін вимагають подальших теоретичних досліджень та практичних напрацювань щодо особливостей виплати та оподаткування дивідендів.

Постановка завдання. Сьогодні актуальною залишається проблема бухгалтерського та податкового обліку нарахування, розподілу, виплати та оподаткування дивідендів, адже найбільш цікавими для інвесторів є інвестиції саме в капітал підприємств різних організаційно-правових форм. Саме тому, на нашу думку, побудова ефективної системи оподаткування дивідендів може бути

одним зі стимулів розміщення інвесторами своїх капіталів на території України.

Виклад основного матеріалу дослідження. З позиції бухгалтерського обліку дивіденди – це частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) згідно із часткою їх участі у власному капіталі підприємства (п. 4 П(С)БО 15) [1].

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 [2] дає таке визначення: дивіденди – це розподіл прибутку власникам інвестицій у капітал пропорційно до їхніх внесків капіталу певного класу.

З фінансово-економічного погляду дивіденди є формою індивідуального привласнення прибутку (визначеної його частини), яка характеризується двостороннім взаємозв'язком відносин власності і розподілу, тобто регламентація процесу нарахування й виплати дивідендів створює економічний важіль паралельного впливу і на відносини власності, і на відносини розподілу.

В українському законодавстві є декілька визначень терміну «дивіденди». Так, ст. 116 Цивільного кодексу України [3] та ст. 10 Закону України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII [4] визначають *дивіденди* як частину прибутку, одержувану учасником від діяльності господарського товариства. Згідно зі ст. 30 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI [5], *дивідендами* є частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. Що стосується оподаткування, визначення поняття «дивіденди» наведено в пп. 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України [6], під дивіденди підпадає платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом

корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів або інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів й інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Своєю чергою, корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають певні правомочності, зокрема на отримання частини прибутку (дивідендів) цієї організації (пп. 14.1.90 ПК).

Поняття корпоративних прав визначене у ст. 167 ГКУ[7]. Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Корпоративні права, акції бувають привілейовані та прості. Основна їх різниця щодо розподілу прибутку така: підприємство зобов'язане виплатити власнику привілейованої акції (корпоративних прав) фіксований та гарантований дивіденд, незважаючи на результати господарської діяльності (розмір дивіденду за привілейованою акцією/корпоративними правами обов'язково фіксується за емісії), тоді як розмір дивідендів за простою акцією/корпоративними правами безпосередньо залежить від господарської діяльності товариства.

Базою для розрахунку й виплати дивідендів є чистий прибуток підприємства як частина балансового прибутку підприємства, що лишається в його розпорядженні після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Механізм та порядок розподілу прибутку певним чином залежать від організаційно-правової форми суб'єктів господарювання. Виплачувати дивіденди може тільки те підприємство, діяльність якого спрямована на отримання прибутку (звичайно, за умови, що прибуток фактично отриманий).

У загальних нормах законодавства міститься визначення дивідендів тільки для власників акціонерних товариств. Так, у ст. 30 Закону від 17.09.08 № 514-VI [5] сказано, що дивіденд – це частина чистого прибутку акціонерного товариства. В акціонерних товариствах дивіденди можуть бути виплачені й за рахунок нерозподіленого прибутку минулих років (ст. 30 Закону № 514). Окрім того, за відсутності чи недостатності чистого та/або нерозподіленого прибутку дивіденди за привілейованими акціями виплачуються за раху-

нок резервного капіталу акціонерного товариства або спеціального фонду. Порядок формування та використання спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями затверджено Рішенням НКЦПФР від 29.09.2011 № 1376.

Проте зі ст. ст. 113 та 116 Цивільного кодексу [3], ст. 88 та ст. 167 Господарського кодексу [7], ст. 10 Закону від 19.09.91 № 1576-XII [4] можна зробити висновок, що такий платіж частини чистого прибутку можливий і на користь власника будь-якого господарського товариства (у т. ч. і ТОВ). Власники приватного підприємства (ПП) із зареєстрованим статутним капіталом теж можуть отримувати дивіденди, оскільки вони вважаються власниками корпоративних прав.

Розглянемо особливості виплати дивідендів кожним із них.

Дивіденди можуть виплачуватися як у грошовій, у вигляді акцій, так і в натуральній формі. Перші виплачуються з чистого прибутку, другі – з нових емісій акцій. Привілейовані акції є фінансовими інструментами з фіксованим доходом, тому дивіденд не залежить від руху прибутку. Звичайні акції прямо визначаються розмірами чистого прибутку та його розподілом між корпорацією як юридичною особою й акціонерами (фізичними або юридичними особами).

Дивіденди, що виплачуються за звичайними акціями у грошовій формі, можуть бути таких видів:

- регулярні дивіденди виплачують зазвичай один раз на рік;
- додаткові дивіденди виплачують нерегулярно, за певних обставин, наприклад у разі одержання прибутку вище очікуваного;
- спеціальні дивіденди зазвичай пов'язані з певними подіями, що відбулися у фінансовому господарстві підприємства;
- ліквідаційні дивіденди пов'язані з реалізацією частини майна підприємства і виплачуються як із прибутку, так і за рахунок оплаченої частини акціонерного капіталу.

У табл. 2 наведено форми виплати дивідендів підприємствами.

Платники єдиного податку не можуть виплачувати дивіденди в негрошовій формі, оскільки їм дозволено здійснювати розрахунки за відвантажені товари (надані послуги) тільки в грошовій формі (п. 291.6 ст. 291 Податкового кодексу [6]). Емітент корпоративних прав – платник єдиного податку зобов'язаний сплачувати авансові внески з податку на прибуток за ставкою податку на рівні 18%.

Обов'язок з нарахування та сплати авансового внеску з податку на прибуток за ставкою, визначеною п. 136.1 ст. 136 Податкового кодексу [6], покладається на будь-якого емітента корпоративних прав, що є резидентом, незалежно від того, чи користується такий емітент пільгами зі

Таблиця 1

Виплата дивідендів підприємствами різних організаційно-правових форм

Організаційно-правова форма підприємства	Особливості виплати дивідендів
Акціонерне товариство (АТ)	Акціонерне товариство обов'язане щорічно проводити загальні збори акціонерів не пізніше 30 квітня року, наступного за звітним. При цьому до порядку денного річних загальних зборів обов'язково вноситься питання про розподіл прибутку. Таким чином, АТ платять дивіденди своїм акціонерам за підсумками діяльності за рік.
Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), товариство з додатковою відповідальністю (ТДВ)	Загальні збори учасників ТОВ і ТДВ самостійно приймають рішення про те, буде воно виплачувати дивіденди або ні, і якщо буде, то яка частина прибутку спрямовується на ці цілі. Ніякого законодавчого примусу до виплати дивідендів цими госптовариствами немає. Періодичність виплати дивідендів може бути будь-якою (щорічна, щоквартальна або інша). Це визнає і Мін'юст у <i>Листі від 10.06.11 № 379-0-2-11-8.1</i> . Термін і порядок виплати дивідендів мають бути прописані в засновницьких документах товариства.
Повне товариство, командитне товариство	Для повних/командитних товариств «дивідендне» питання вирішується за аналогією з ТОВ/ТДВ: рішення про розмір, строки і порядок виплати дивідендів приймають загальні збори учасників.
Приватне підприємство	Рішення про спрямування отриманого прибутку на виплату дивідендів, їх розмір і строки виплати приймають власники підприємства на власний розсуд.
Виробничий кооператив	Право виплачувати дивіденди своїм учасникам мають тільки виробничі кооперативи, оскільки їхня діяльність спрямована на отримання прибутку. Інші кооперативи не мають на меті отримання прибутку, тому дивіденди не виплачують. Кооператив може здійснювати кооперативні виплати (залежать від участі в госпдіяльності кооперативу) і виплати на паї (залежать від розміру паю).
Державні унітарні підприємства, підприємства з держчасткою та комунальні підприємства	Ці підприємства зобов'язані виплачувати дивіденди в державний/місцевий бюджети.

сплати податку, передбаченими цим Кодексом, чи у вигляді застосування ставки податку іншої, ніж установлена цим пунктом.

З 01.01.2017 обов'язок зі сплати авансових внесків під час виплати дивідендів платниками єдиного податку – юридичними особами передбачено п. 297.4 ст. 297 Податкового кодексу [6]. Згідно із цією нормою, дивіденди, що виплачуються платниками єдиного податку третьої (юридичними особами) і четвертої (сільгоспвиробниками) груп власникам корпоративних прав (засновникам), оподатковуються за правилами, встановленими розділами II і IV Податкового кодексу.

Тобто під час виплати платниками єдиного податку дивідендів юридичним особам сплачуються аванси за правилами, передбаченими п. 57.11 ст. 57 Податкового кодексу [6].

Якщо одержувачем дивідендів є юридична особа, облік операцій з отримання дивідендів залежить від того, чи проводить він коригування фінансового результату до оподаткування, визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до ПБО або МСФО, на різниці, що виникають відповідно до положень Податкового кодексу.

Платники, які не проводять коригування фінансового результату, відображають операції з отримання дивідендів виключно за правилами бухгалтерського обліку.

Суб'єкти господарювання, що коригують фінансовий результат на податковій різниці за операціями

з отримання дивідендів, зменшують фінансовий результат на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів, які підлягають виплаті на їх користь від інших платників, відповідно до положень пп. 140.4.1 п. 140.4 ст. 140 Податкового кодексу [6].

Отримувач дивідендів – платник податку на прибуток підприємств не має права на зменшення фінансового результату на суму дивідендів, нарахованих на його користь: інститутами спільного інвестування; платниками, прибуток яких звільняється від оподаткування відповідно до положень Податкового кодексу, у розмірі прибутку, звільненого від оподаткування.

Дивіденди, що виплачуються у грошовій формі або у формі цінних паперів (корпоративних прав), не оподатковуються податком на додану вартість.

Під час виплати дивідендів юридичним особам – нерезидентам авансовий внесок із податку на прибуток нараховується у загальнозвстановленому порядку.

Що стосується порядку оподаткування дивідендів, сплачених товариством фізичним особам, то, відповідно до пп. 164.2.8 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу [6], пасивні доходи включаються до загального оподаткованого доходу фізичної особи. Правила оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді дивідендів визначено п. 170.5 ст. 170 цього Кодексу [6]. Оскільки за цими правилами емітент корпоративних прав є податковим агентом під час нараховання дивідендів, то будь-яке нара-

Форма та пропорції виплати дивідендів підприємствами

Організаційно-правова форма підприємства	Пропорції виплати дивідендів	Форма виплати дивідендів
Акціонерне товариство	Акціонерне товариство може розміщувати акції двох типів: прості і привілейовані. При цьому привілейовані акції можуть бути декількох класів і надавати своїм власникам різні права. Як наслідок, розмір дивідендів за привілейованими акціями різних класів може відрізнятися. Інформація про це повинна міститися у статуті. Що стосується простих акцій, то вони не діляться на класи, тому розмір дивідендів з розрахунку на одну просту акцію буде однаковим для усіх акціонерів.	АТ виплачують дивіденди виключно грошовими коштами.
Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), товариство з додатковою відповідальністю (ТДВ)	Кожен учасник товариства має право на отримання частини прибутку (дивідендів) пропорційно своїй частці у статутному капіталі ТОВ). Учасники ТОВ мають рівні права. Таким чином, розмір дивідендів для кожного учасника повинен розраховуватися однаково пропорційно його частці.	Законодавство не висуває ніяких вимог до форми виплати дивідендів, тож вона може грошовою або натуральною.
Повне товариство, командитне товариство	Прибуток і збитки повного товариства розподіляються між учасниками пропорційно їх часткам у складеному капіталі, якщо інше не передбачене засновницьким договором або домовленістю учасників. Тобто засновницький договір може встановлювати й інші правила, у тому числі різні пропорції виплати дивідендів. У командитному товаристві порядок виплати дивідендів також визначається засновницьким договором (меморандумом).	Виплата дивідендів може бути грошовою або натуральною.
Приватне підприємство	Порядок розподілу прибутку приватних підприємств чітко ніде не прописаний. Орієнтуватися тут треба на загальні норми і положення статуту.	Ніяких обмежень у формі виплати дивідендів немає. Вона може бути як грошовою, так і натуральною.
Виробничий кооператив	Розмір виплат може залежати від ступеня участі в господарській діяльності кооперативу. Тобто під час розподілу прибутку пропорції не обов'язково прив'язані до розміру паю.	Виплати можуть здійснюватися у грошовій формі, товарами, цінними паперами, а також у формі збільшення паю і в інших формах, передбачених статутом кооперативу.

хування суми дивідендів фізичній особі повинно супроводжуватися нарахуванням ПДФО за ставками, передбаченими п. 167.5 ст. 167 Кодексу [6].

Оподаткування дивідендів, сплачених фізичним особам, має відмінності тільки залежно від виду корпоративних прав, за якими відбувається виплата дивідендів. Так, якщо дивіденди нараховує товариство з обмеженою відповідальністю – платник податку на прибуток, то застосовується ставка ПДФО 5%, якщо емітентом корпоративних прав є неплатник податку на прибуток – застосовується ставка ПДФО 18%.

Об'єктом оподаткування військовим збором є доходи, визначені ст. 163 Податкового кодексу [6], зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід і для нерезидентів – загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерела його походження в Україні та доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання). Ставка військового збору становить 1,5% такого об'єкта оподаткування.

Таким чином, під час нарахування дивідендів фізичним особам нараховують військовий збір.

Відповідно до пп. 170.10.1 п. 170.10 ст. 170 Податкового кодексу [6], дивіденди, нараховані на користь фізичних осіб – нерезидентів, оподатковуються за правилами та ставками, визначеними для резидентів.

Дивіденди, сплачені фізичним особам за корпоративними правами, що мають статус привілейованих або інший статус, що передбачає виплату фіксованого розміру дивідендів чи суми, яка перевищує суму виплат, розраховану на будь-яке інше корпоративне право, для цілей оподаткування прирівнюються до виплати заробітної плати з відповідним оподаткуванням (пп. 170.5.3 п. 170.5 ст. 170 Податкового кодексу [6]).

Не підлягають оподаткуванню дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді часток, емітованих юридичною особою – резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, що таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх власників у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів відповідно до пп. 165.1.18 п. 165.1 ст. 165 ПКУ [6].

Емітент повинен сплатити до бюджету авансовий внесок до/або одночасно з виплатою дивідендів. Авансовий внесок розраховується із суми перевищення дивідендів, що підлягають виплаті, над значенням об'єкта оподаткування за відповідний податковий (звітний) рік, за результатами якого виплачуються дивіденди, грошове зобов'язання щодо якого погашено. За наявності непогашеного грошового зобов'язання авансовий внесок розраховується з усієї суми дивідендів, що підлягають виплаті. Сума дивідендів, що підлягає виплаті, не зменшується на суму авансового внеску.

Проте авансовий внесок під час виплати дивідендів не сплачується:

- на користь власників корпоративних прав материнської компанії, які сплачуються у межах сум доходів такої компанії, отриманих у вигляді дивідендів від інших осіб;

- платником податку на прибуток, прибуток якого звільнено від оподаткування відповідно до положень Податкового кодексу, у розмірі прибутку, звільненого від оподаткування у період, за який виплачуються дивіденди;

- у разі виплати дивідендів фізичним особам;

- інститутам спільного інвестування.

Інформація про розрахунки із засновниками та учасниками товариств підлягає обов'язковому відображенню в обліку. Для узагальнення інформації про розрахунки, які пов'язані з розподілом власного капіталу, у бухгалтерському обліку призначено рахунок 67 «Розрахунки з учасниками».

Якщо дивіденди нараховано учаснику – юридичній особі, резиденту, то, відповідно до п. 7 ПБО 15 [1], вони визнаються у такої юридичної особи фінансовими доходами, для обліку яких передбачено рахунок 731 «Дивіденди одержані». Незважаючи на те що в назві доходу зазначено «дивіденди одержані», відповідно до Інструкції № 291, на цьому рахунку узагальнюється інформація про належні дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними. Доходи від інвестицій, які здійснено в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі, обліковуються на рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі».

Дебіторська заборгованість за нарахованими дивідендами обліковується в одержувача таких дивідендів на рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами». На його субрахунок 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» ведеться облік нарахованих дивідендів, відсотків, роялті тощо, які підлягають отриманню.

Висновки з проведеного дослідження. Особливості нарахування та виплати дивідендів залежать передусім від організаційно-правової форми суб'єктів господарювання. Існують певні відмінності щодо оподаткування дивідендів під час їх виплати фізичним і юридичним особам, на що потрібно звертати увагу під час сплати податків до державного бюджету (ПДФО і податку на прибуток) та заповнення декларацій. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в Україні одним із напрямів поліпшення інвестиційного клімату є розвиток інститутів оподаткування, зокрема підвищення ефективності оподаткування дивідендів, яка враховує правовий статус власника корпоративних прав.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № z0860-99, редакція від 09.08.2013. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» № 929-025, редакція від 01.01.2012 / URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_025/conv.

3. Цивільний кодекс України від 07.03.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1576-12>.

5. Закон України «Про акціонерні товариства», редакція від 18.02.2018. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

6. Податковий кодекс України, редакція від 19.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

7. Господарський кодекс України, редакція від 07.03.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

REFERENCES:

1. "Polozhenni (standart) bukhhalterskoho obliku 15 "Dokhid" [Position (standard) accounting 15 "Revenue"]. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

2. Mizhnarodnii standart bukhhalterskoho obliku 18 "Dokhid" [International accounting standard 18 "Revenue"]: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_025/conv

3. [Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. [Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1576-12>

5. [Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

6. [Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. [Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

Bradul O.M.

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at Department of Accounting,
Taxation, Public Management and Administration,
Kyyvi Rih National University

Shepeluk V.A.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of National Economy
and Finance
University of Economics and Law "KROK", Kyiv

ACCOUNTING AND TAXATION OF DIVIDENDS

The current state of the process of privatization and corporatization of enterprises, the functioning of the securities market, as well as access to international markets and increased competition between business entities, spread such a form of income of enterprises and citizens as dividends.

To date, the problematic issues include the questions of calculation, allocation, payment and taxation of dividends to participants of various organizational-legal forms under the action of the Tax Code of Ukraine. Dividends represent the cash income of shareholders and investors, with an effective system of assessment and taxation of dividends should be reasonable to combine fiscal, regulatory, and control functions.

From the position of accounting, dividends are a part of net profit distributed among participants (owners) in accordance with the proportion of their participation in the equity of the enterprise.

From a financial-economic perspective, dividends are a form of individual appropriation of profit (certain parts), which is characterized by the bilateral interaction of relations of ownership and distribution, that is, regulation of the process of accrual and payment of dividends creates an economic lever parallel effects on ownership relations and the relations of distribution.

With regard to the tax definition of "dividend" given in Article 14 of the Tax Code of Ukraine, under the dividends subject to payment, which is a legal entity, including the Issuer of corporate rights, investment certificates or other securities, in favour of the owner of such corporate rights, investment certificates and other securities certifying the right of ownership of the investor at a (share) in property (assets) of the Issuer, in connection with the distribution of his income, as calculated under the accounting rules.

The basis for the calculation and payment of dividends is the net profit of the company as a part of the balance sheet profit of the enterprises remaining in its disposal after payment of taxes, fees, and other mandatory payments. The mechanism and the procedure of profit distribution depend in a certain way on the legal form of business entities. To pay dividends can only the entity, whose activities are aimed at making a profit (of course, provided that the income is actually received).

Dividends may be paid either in cash or in the form of shares and in kind. The first ones are paid from the net profit, the second – with new share issues. Preferred stocks are financial instruments with fixed income, so the dividend does not depend on the movement of profits. Ordinary shares are directly determined by the amount of net profit and its distribution between the Corporation as a legal entity and the shareholders (individuals or legal entities).

Peculiarities of accrual and payment of dividends depend primarily on the legal form of business entities. There are some differences regarding the taxation of dividends when the payment of individuals and legal entities that you need to pay attention to when paying taxes to the state budget and filling returns. The conducted study gives grounds to assert that in Ukraine one of the directions of improving the investment climate is the development of institutions of taxation, in particular, of improving the efficiency of taxation of dividends, which takes into account the legal status of the owner of corporate rights.